

Sygn. akt VI U 458/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Milczarek

Protokolant – sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 20 maja 2014 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: O. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 4 lutego 2014 r., znak: (...)

w sprawie: O. R.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę

- 1) zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu O. R. prawo do emerytury od dnia(...)
- 2) zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. na rzecz ubezpieczonego kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego,
- 3) stwierdza, że organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Na oryginale właściwy podpis.

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 lutego 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. odmówił przyznania ubezpieczonemu O. R. prawa do emerytury.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy powołał się na treść art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku nr 153, poz. 1227) i wskazał, iż ubezpieczony nie spełnia wszystkich wymaganych przesłanek do przyznania mu prawa do emerytury określonych w/ przepisach, bowiem nie udokumentował 25 letniego okresu ubezpieczenia. Organ rentowy przyjął, że ubezpieczony udowodnił staż pracy w rozmiarze 24 lat, 8 miesięcy i 11 dni, w tym 18 lat, 6 miesięcy i 4 dni pracy w szczególnych warunkach.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył ubezpieczony, który wniósł o zmianę wydanej decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury. W uzasadnieniu odwołujący wskazał, iż pracował w gospodarstwie rolnym należącym do jego rodziców,

ubezpieczony wniósł o zaliczenie okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 1 lipca do 31 sierpnia 1970 roku, od 1 lipca do 31 sierpnia 1971 roku i od 1 lipca do 31 sierpnia 1972 roku.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego, organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Ubezpieczony O. R., urodzony w dniu (...), w dniu 28 listopada 2013 roku złożył w pozwanym organie rentowym wniosek o emeryturę. Ubezpieczony udowodnił łącznie okres ubezpieczenia w wymiarze 24 lat, 8 miesięcy i 11 dni, w tym 18 lat, 6 miesięcy i 4 dni pracy w szczególnych warunkach.

-okoliczności bezsporne

<p>Ubezpieczony O. R. od urodzenia mieszkał w gospodarstwie rodziców położonym w S. o powierzchni 11 ha. Było w nim kilkanaście sztuk bydła, krowy, do 30 sztuk trzody chlewnej oraz indyki, kaczki, kury. W gospodarstwie pracował ojciec ubezpieczonego, ubezpieczony i jego brat H., G. i K. - dwie młodsze siostry ubezpieczonego nie pracowały w gospodarstwie. W latach 1970-1972 siostra ubezpieczonego - H. studiowała. Mama ubezpieczonego zajmowała się głównie prowadzeniem gospodarstwa domowego a doraźnie pracowała w polu. Szkołę podstawową ubezpieczony ukończył w 1968 r. a następnie podjął naukę w liceum w G., gdzie uczył się do maja 1973 r. W latach 1970-1972 ubezpieczony był więc uczniem liceum. W ciągu roku szkolnego ubezpieczony pomagał rodzicom w gospodarstwie. W trakcie roku szkolnego pracował w gospodarstwie przed wyjazdem do szkoły i po powrocie ze szkoły po około 5, 6 godzin dziennie. W trakcie wakacji w latach 1970-1972 ubezpieczony nigdzie nie wyjeżdżał i całe wakacje spędzał w domu, pracując codziennie w gospodarstwie rodziców od rana do wieczora, z przerwami na obiad. Ubezpieczony pracował w gospodarstwie w okresie wakacji po 10, 12 godzin dziennie. Ubezpieczony pracował przy sianokosach, pieleniu buraków, żniwach, zwózce zboża, młóceniu, bronowaniu i orce. Każdego dnia rano wspólnie z ojcem i bratem ubezpieczony oprzątał też inwentarz, co zabierało około 1,5 godziny. Rodzice ubezpieczonego nie zatrudniali pracowników najemnych. W gospodarstwie były dwa konie i maszyny, które doczepiało się do pług.</p> <p>W 1972 r. rodzice ubezpieczonego kupili dom w B. i ojciec i brat wyjechali ze S., aby wykończyć ten dom w grudniu 1972 r.</p>	
--	--

--	--

- **dowód:** zeznania świadków: A. P. i J. R. oraz ubezpieczonego – zapis protokołu rozprawy, płyta k.41 verte

Przedstawione dowody były podstawą powyższego stanu faktycznego, ponieważ nie zawierają sprzeczności, wzajemnie się uzupełniają, tworzą spójną logiczną całość, ich wiarygodność nie została zakwestionowana przez organ rentowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.; powoływana dalej jako „ustawa”):

1. Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

2. Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z art. 32 ustawy w związku z paragrafami 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) prawo do emerytury może nabyć mężczyzna który spełnia następujące przesłanki: ukończył 60 lat; posiada co najmniej 25 letni okres zatrudnienia (art. 27 pkt 2 ustawy), w tym co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Zgodnie z § 2 ust 1 cytowanego rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (ust. 1). Okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2).

Zgodnie z treścią przepisu art. 27 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku nr 153, poz. 1227) Ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

1)osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;

2)mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.

Kwestią sporną w niniejszej sprawie było uwzględnienie okresu zatrudnienia powoda w gospodarstwie rolnym rodziców przy ustaleniu uprawnień do emerytury, bowiem wszystkie pozostałe przesłanki, w tym posiadanie wymaganego okresu pracy w szczególnych warunkach, zostały przez ubezpieczonego spełnione.

Zgodnie z treścią przepisu art. 10 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku, nr 153, poz. 1227) przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również następujące okresy, traktując je, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe:

1)okresy ubezpieczenia społecznego rolników, za które opłacono przewidziane w odrębnych przepisach składki,

2) przypadające przed dniem 1 lipca 1977 r. okresy prowadzenia gospodarstwa rolnego po ukończeniu 16 roku życia,

3) przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 r. okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

W doktrynie i orzecznictwie wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno rentowych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przed dniem 1 stycznia 1983 roku przesądza wystąpienie dwóch okoliczności, po pierwsze wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej „domownika” z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników i po drugie - czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. (tak też wyrok SA w Poznaniu z dnia 24 stycznia 1996 r., III AUr 833/95 OSA 1998, z. 4, poz. 15 i wyrok SN: z dnia 28 lutego 1997 r., II UKN 96/96 (OSNAPiUS 1997, nr 23, poz. 473) W powyższych orzeczeniach kładzie się nacisk na stałość wykonywania pracy w gospodarstwie rolnym, co nie musi jeszcze oznaczać codziennego wykonywania czynności rolniczych, ale gotowość (dyspozycyjność) do podjęcia pracy rolniczej, z czym wiąże się też wymóg zamieszkiwania osoby bliskiej rolnikowi, co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego.

W ocenie Sądu Okręgowego ubezpieczony spełnia wszystkie przesłanki wymagane do uwzględnienia pracy w gospodarstwie rolnym przy ustaleniu prawa do emerytury w oparciu o przepis art. 184 ustawy emerytalno – rentowej.

Zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci zeznań świadków i ubezpieczonego wskazuje jednoznacznie, iż w okresie od 1 lipca do 31 sierpnia 1970 roku, od 1 lipca do 31 sierpnia 1971 roku i od 1 lipca do 31 sierpnia 1972 roku ubezpieczony pracował w gospodarstwie rolnym rodziców, położonym w miejscowości S.. Wykonywanie czynności rolniczych przez ubezpieczonego mieści się w definicji legalnej „domownika” zawartej w treści przepisu art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników, bowiem ubezpieczony jako zstępny zamieszkiwał na terenie gospodarstwa rolnego rolnika, pracował w tym gospodarstwie i nie był z nim związany stosunkiem pracy.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków J. R. i A. P. na okoliczność świadczonej przez odwołującego pracy w gospodarstwie rolnym swoich rodziców. Zeznania te były logiczne, spójne, konsekwentne i brak było, zatem podstaw by pozbawić je wiarygodności. Zeznaniom ubezpieczonego, jako zgodnym z zeznaniami świadków, Sąd dał więc również wiarę.

Sąd Okręgowy biorąc pod uwagę wielkość gospodarstwa rolnego, ilość hodowanych na nim zwierząt oraz rodzaj czynności wykonywanych przez ubezpieczonego ustalił, iż praca wykonywana przez niego w okresach wakacyjnych na terenie gospodarstwa rolnego rodziców miała charakter stały, zajmujący minimum 4 godziny dziennie. Należy jednak zważyć, iż okres pracy w gospodarstwie rolnym lub okres prowadzenia gospodarstwa rolnego z mocy art. 10 ustawy o emeryturach i rentach może być uwzględniany przy ocenie prawa do emerytury (analogicznie świadczenia przedemerytalnego) oraz przy obliczaniu jej wysokości jedynie wówczas, gdy okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5-7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury i tylko w zakresie niezbędnym do jej przyznania.

Ubezpieczony udowodnił przed pozwanym organem rentowym łączny okres ubezpieczenia w wymiarze 24 lata, 8 miesięcy i 3 dni, tak, więc okres brakujący do nabycia przez ubezpieczonego uprawnień do emerytury wynosi 3 miesiące, i 27 dni.

Sąd Okręgowy zaliczył, więc ubezpieczonemu taki okres jako okres uzupełniający do nabycia uprawnień do emerytury na podstawie przepisu art. 184 ustawy emerytalno- rentowej.

Wobec tego, iż ubezpieczony wraz z okresem zaliczonym przez organ rentowy spełnia warunek posiadania wymaganego 25 letni okres ubezpieczenia, pracował też ponad 15 lat w warunkach szczególnych, czego nie

kwestionował organ rentowy, Sąd Okręgowy na podstawie przepisu art. 477¹⁴ §2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając jak w wyroku.

O kosztach orzeczono zgodnie z art.98 k.p.c. i przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

Z uwagi na sformalizowany charakter postępowania przed organem rentowym oraz to, że ustalenie faktu pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców wymagało przeprowadzenia postępowania dowodowego przed sądem, Sąd Okręgowy na podstawie art.118 ust.1 a ustawy emerytalnej ustalił brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

SSO Ewa Milczarek